

تأثیر تخصص حسابرس در صنعت و استقلال هیات مدیره بر ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت

افشین کاوسی^a، زهرا هنرمندی^b

^a کارشناسی ارشد، گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب، تهران، ایران.

^b دکتری، استادیار، گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب، تهران، ایران.

نویسنده مسئول: افشین کاوسی (۰۹۳۵۸۸۱۱۲۱۷ و Af.kavousi@yahoo.com)

چکیده: در پژوهش حاضر به بررسی تأثیر تخصص حسابرس در صنعت و استقلال هیات مدیره بر ابهام در جریان نقدی عملیاتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش گردآوری داده ها در گروه پژوهش های توصیفی-همبستگی قرار دارد. هم چنین، به منظور انتخاب حجم نمونه از روش نمونه گیری حذف سیستماتیک (غربالگری) استفاده شد که با توجه به شروط در نظر گرفته شده، در نهایت ۱۴۸ شرکت در دوره زمانی ۶ ساله بین سال های ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۹ (در مجموع ۸۸۸ سال-شرکت) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای بررسی فرضیه ها از روش های مربوط به رگرسیون خطی چندمتغیره با استفاده از نرم افزار ۸EViews و با استفاده از روش داده های پانلی (تابلویی) - اثرات ثابت بهره گرفته شده است. نتایج به دست آمده در این مطالعه نشان می دهد تخصص در صنعت حسابرس و استقلال هیئت مدیره دارای اثر منفی و معناداری بر ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت ها در دوره بررسی بوده است.

کلمات کلیدی: تخصص در صنعت حسابرس؛ استقلال هیئت مدیره؛ ابهام در جریان نقدی عملیاتی.

۱. مقدمه

سودمندی جریان های نقدی در تحلیل های مالی به این موضوع بستگی دارد که آیا جریان های نقدی، اطلاعات منحصر به فردی را فراهم می کند یا اطلاعاتی را ارائه می دهد که دسترسی به آن ها بسیار آسان بوده و بدون زحمت می توان به آن دست یافت. اطلاعات جریان های نقدی که در صورت جریان وجوه نقد منعکس می شود، ضرورتاً اطلاعات منحصر به فردی نیست، بلکه بیشتر این اطلاعات (و نه همه آن) را می توان از طریق تحلیل صورت سود و زیان و ترازنامه به دست آورد. آنچه که صورت جریان وجوه نقد را متمایز می کند جدولی طبقه بندی شده از جریان های نقدی است که می توان به آسانی از آن استفاده کرد و اوضاع و احوال مالی شرکت را از آن استنباط نمود [۱]. در واقع، شفافیت می تواند حداقل از دو کانال بر جریان نقدی تأثیر داشته باشد. نخست، شفافیت، توانایی سرمایه گذاران را در نظارت بر مدیران افزایش داده و بنابر این انگیزه مدیران را در اداره کار آتر امور افزایش می دهد. دوم اینکه، شفافیت، توان مدیر را در تحت تملک در آوردن دارایی های شرکت به نفع خود و با سایر ذینفعان به غیر از سهامداران کاهش می دهد [۲]. در تحقیقات اولیه مانند پژوهش [۳]، [۴] و [۵] نتایج پیچیده ای در رابطه با تأثیر شاخص های شفافیت بر نقدشوندگی سهام در بازارهای بین المللی گزارش شده است که به اعتقاد پژوهشگران ناشی از ناهمگن بودن شفافیت شرکت ها در بازارهای مختلف است [۶].

از سوی دیگر، تخصص صنعت حسابرس شامل خلق ایده های سازنده جهت کمک (خلق ارزش افزوده) به صاحبکاران، هم چنین فراهم نمودن دیدگاه ها یا راهکارهای تازه برای برخی از موضوعاتی که صاحبکاران در صنایع مربوط به خود با آن مواجه می شوند، تعریف می شود [۷]. بدون شک دستیابی به رشد بلند مدت و مداوم اقتصادی در هر کشوری، با تجهیز و تخصیص بهینه منابع سرمایه گذاری در اقتصاد ملی آن کشور امکان پذیر بوده و برای رسیدن به این هدف، بازارهای مالی گسترده و عمیق به ویژه بازار سرمایه کارآمد ضروری است. یکی از ابزار های تخصیص بهینه منابع، بازارهای اوراق بهادار می باشد. لذا هر مشکلی که در بازار مذکور بوجود آید، تنها مسأله اقتصادی نیست بلکه به مسأله ای اجتماعی مبدل می شود که در آن منافع عمومی جامعه به خطر خواهد افتاد. برای حل و فصل مشکلات مذکور، یکی از مفاهیم با اهمیت مطرح شده در دو دهه اخیر، مفهوم حاکمیت شرکتی است [۸]. وجود نظام حاکمیت شرکتی مناسب می تواند شرکت ها را در جلب اعتماد سرمایه گذاران و تشویق آن ها به سرمایه گذاری کمک کند. یکی از مهم ترین بازیگران نظام حاکمیت شرکتی، سهامداران می باشد زیرا آن ها تامین کنندگان سرمایه شرکت ها هستند و حفظ اعتماد آنان از اهمیت زیادی برخوردار است و اجرای این اصول در سطح شرکت طبق پژوهش های تجربی انجام شده باعث بهبود عملکرد مالی و افزایش ارزش شرکت می شود [۹]. علاوه بر این، استقلال هیئت مدیره عبارت است از درصد تعداد کل مدیران غیراجرایی مستقل به تعداد مدیران کل [۱۰]. هم چنین استقلال هیئت مدیره به صورت سطح حضور مدیران مستقل یا مدیران غیرمستقل در هیئت مدیره نیز تعریف می شود [۱۱]. شرکت های پذیرفته شده باید هیئت مدیره را با حداقل دو مدیر یا یک سوم مدیر مستقل متعادل و متوازن بسازند. بنابراین، هیئت مدیره همزمان با افزایش تعداد مدیران مستقل، مستقل تر می گردند [۱۲]. هیئت مدیره یک مکانیزم داخلی مهم برای حل و هموارسازی مشکلات و مسائل سازمانی و نمایندگی می باشد. هیئت مدیران از طرف سهام داران مدیریت را نظارت می کنند و منابع / توصیه ارائه می دهند. به علاوه، هیئت مدیران رهبری شرکت را انتخاب می کند (به طور اختصاصی مدیران ارشد اجرایی)، مأموریت شرکت را تعریف می کند و اهداف عملکردی که انتظار می رود به آن دست پیدا کنند را نیز تنظیم می نماید. به خاطر نقشی که هیئت ما ایفا می کنند خصوصاً در نظارت بر مدیریت، ساختار هیئت جز یکی از مهم ترین عوامل تعیین کننده کارایی حاکمیت شرکتی به حساب می آید. ویژگی های هیئت مانند استقلال، به عنوان تعیین کننده های اصلی کارایی هیئت تلقی می شوند. بنابراین، شرکتی که می خواهد برنامه های حاکمیت شرکتی خوبی داشته باشد باید تضمین کند که هیئت اش این ویژگی ها را دارد [۱۳]. با توجه به موارد مطرح شده فوق در پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سوال هستیم که آیا تخصص در صنعت حسابرسان و استقلال هیئت مدیره بر گزارش جریان نقدی شرکت تأثیر می گذارد؟

۲. مبانی نظری

جریان نقدی بسیار پر اهمیت هستند زیرا اطلاعات مهمی در مورد پایداری عملیات تجاری شرکت به سرمایه گذاران ارائه می دهند. درک تعیین کننده های گزارش سود تقسیمی/ بهره بسیار برای درک سیاست های حسابداری شرکتی ضروری است [۱۴، ۱۵]. نتایج به دست آمده در زمینه طبقه بندی جریانهای نقدی و حسابرسان متفاوت و غیرقابل استنتاج می باشد. [۱۶]. به این نتیجه رسیدند که یک رابطه ی غیر معنادار میان نول حسابرس و طبقه بندی جریانهای نقدی عملیاتی وجود دارد. [۱۷] عقیده دارند حسابرسان در کاهش بیش سرمایه گذاری جریانهای نقدی تأثیر گذار هستند. [۱۸] نیز به این نتیجه رسیدند که شرکت های حسابرسی شده توسط حسابرسان بزرگ تمایل بیشتری به گزارش جریان نقدی عملیاتی خود دارند. هرچه حسابرسان تخصص بیشتری در صنعت مورد نظر داشته باشند توانایی بیشتری در شناسایی عوامل موثر بر واقعیت صورت ها خواهند داشت [۱۹]. طبق نتایج به دست آمده شرکت هایی که از شرکت حسابرسی به عنوان یک کارشناس استفاده می کنند تمایل بیشتری برای تغییر طبقه بندی گزارش های جریانهای نقدی خود دارند. طبق یافته های [۲۰] شرکت هایی که از حسابرسان متخصص در صنعت استفاده می کنند به احتمال کمتری از اقلام تعهدی اختیاری استفاده می نمایند و در اعلان اخبارهای بد سود تأخیر ندارند. حسابرسان متخصص در صنعت حامیان سرمایه گذاران نیز هستند. در کشورهایی که از سرمایه گذاران محافظت خوبی به عمل می آید حسابرسان متخصص در صنعت کمتر به کار گرفته می شوند. استقلال هیئت مدیره ارتباطی با تغییر طبقه بندی جریان نقدی ندارد اما با تغییر گزارش جریان نقدی رابطه مثبت بین آن ها وجود می آید. هرچه استقلال هیئت مدیره بیشتر باشد احتمال تغییر طبقه بندی گزارش جریان نقدی بیشتر است [۲۱]. از طرفی دیگر، حسابرسی خدمتی است که باعث افزایش رضایت صاحبکار و برآورده کردن انتظارات آنان می شود. تجربه، دانش و تخصص حسابرس بر تصمیم گیری وی و همچنین کیفیت حسابرسی تأثیر می گذارد. با افزایش پیچیدگی مبادلات تجاری، تغییرات در رویه ها و همچنین روش های حسابداری، حسابداران و موسسات حرفه ای و دانشگاهیان، در درک محتوای منابع صورت های مالی با مشکل مواجه می شوند، در این گونه موارد حسابرسان متخصص در صنعت، می توانند در حل مشکلات و ارائه اطلاعات صحیح، نقشی مهم داشته باشند. از طرفی، میزان تجربه بالای حسابرس در ارتباط با صاحبکاران و همچنین تخصص در صنعت، شرایط کاهش قصور حسابرس و جلوگیری از اشتباهات حسابرسی را فراهم می کند. با افزایش تخصص حسابرسان و پیشرفت حرفه ای آنان، حسابرسان دارای توانایی بیشتری در جمع آوری شواهد بوده و قضاوت مناسب تری خواهند داشت. بنابراین تقاضا برای حسابرسان متخصص افزایش می یابد [۲۲]. هم چنین، حسابرسان به این دلیل به دنبال کسب تخصص در رسیدگی به شرکت های فعال در صنعت خاص هستند که می توانند از این طریق بین خود و سایر حسابرسان نوعی تمایز به وجود آورند. وجود این تمایز، به حسابرسان امکان می دهد که به جای برخورداری از قیمت کمتر برای انجام حسابرسی برای جلب نظر مجامع عمومی صاحبان سهام به خود، از دو گزینه قیمت کمتر و کیفیت خدمات بالاتر (کیفیت افشا بهتر) بهره مند شوند [۲۳]. تخصص حسابرس در صنعت بدین گونه تعریف می شود: دانش خاص یک صنعت که توسط یک موسسه حسابرسی در جهت کمک به فهم بهتر از آنچه که صاحبکاران در آن صنعت انجام می دهند و ریسک های حسابرسی که آن ها با آن مواجه اند، بکار گرفته می شود. مهارت های خاص حسابرسی که یک موسسه حسابرسی در جهت کمک به صاحبکاران، از طریق فراهم نمودن راهکارهایی (حسابداری و انواع دیگر) برای مواجه با موضوعات صنعت مورد نظر و هم چنین ریسک های حسابرسی (مثل قوانین، انواع مالیات و غیره) ایجاد می نماید. مهارت های خاص غیرحسابرسی که از طریق درگیری موسسه حسابرسی بکار گرفته و تحصیل می شود و می تواند ارزش افزوده ای برای کسب و کار صاحبکارانش داشته باشد [۲۷].

در این میان، نظریه ی نمایندگی از استقلال هیئت مدیره به عنوان معیاری برای تضمین کنترل کافی بر مدیریت حمایت می کند. بنابراین، وظیفه ی مدیران بیرونی کنترل و نظارت بر فرصت طلبی و پیشگیری خودخواهی و خودمنفعت طلبی مدیریت و همسوسازی تصمیمات آن ها با منافع سهامداران است [۲۴، ۲۵]. وجود مدیران بیرونی احتمال وجود عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه های نمایندگی میان سهامداران و مدیریت را کاهش می دهد [۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰]. بنابراین، شواهد تجربی [۳۱، ۳۲] نشان دادند که مدیران بیرونی در مقایسه با مدیران داخلی، بیشتر به فکر منابع سهامداران می باشند. در مقابل، برخی پژوهشگران استدلال کردند که مدیران بیرونی دانش و آگاهی در مورد شرکت و تجربه ی کافی برای انجام وظایف خود ندارند [۳۳، ۳۴]. [۳۵، ۳۶] در مورد رابطه ی میان وجود مدیران بیرونی در هیئت مدیره و شکست کسب و کار این طور نتیجه گرفتند که شرکت های دارای میزان بالاتری از مدیران بیرونی، احتمال کمتری برای شکست دارند چون آنها در اعمال معیارها و اقدامات لازم جهت غلبه بر شکست احتمالی، مؤثرتر و با انگیزه تر هستند [۳۷]. [۳۸] نشان داد که وجود مدیران بیرونی در هیئت مدیره، در بلندمدت، باعث توسعه ی فعالیت های کارآمدی می گردد که رفتارهای فرصت طلبانه ی مدیریت را به راحتی شناسایی می کنند و تحت نظارت قرار می دهند. در این میان [۳۲]، هیچ رابطه ای میان میزان مدیران بیرونی در هیئت مدیره و شکست شرکت نیافتند [۳۸].

۳. پیشینه پژوهش

در حوزه پژوهش حاضر و در مطالعات داخلی، [۳۹] نشان دادند که تخصص حسابرس در صنعت بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر مثبت و معنادار دارد. یعنی در شرکت هایی که حسابرسی آن ها توسط حسابرسان متخصص در صنعت انجام می شود کیفیت گزارشگری به مراتب بالاتری نسبت به سایر شرکت ها دارند. نتایج حاصل از پژوهش [۴۰] نشان داد استقلال هیئت مدیره و اهرم مالی تأثیر مثبت و معنی داری بر نوسانات قیمتی سهام داشته اند. متغیرهای کنترلی سود تقسیمی، سود هر سهم، سودآوری، رشد شرکت و سرمایه گذاری بر نوسانات قیمتی سهام تأثیر معنی داری داشته اند. یافته های پژوهش [۴۱] بیانگر آن است که بین اندازه هیئت مدیره و مدیریت سود واقعی رابطه معناداری وجود دارد. اما بین استقلال هیئت مدیره و استقلال کمیته حسابرسی رابطه ای مشاهده نشد. یافته

های تحقیق ضمن پرکردن خلاء تحقیقاتی صورت گرفته در این حوزه می تواند برای سرمایه گذاران، قانون گذاران بازار سرمایه و سایر ذینفعان اطلاعات حسابداری در امر تصمیم گیری راهگشا باشد. [۴۲] دریافتند تخصص حسابرس در صنعت عامل تعدیلی بر رابطه بین سازوکارهای حاکمیت شرکتی و نامتقارنی اطلاعات است. [۴۳] اعلام کردند استقلال هیئت مدیره و تخصص حسابرس در صنعت تاثیر منفی و معناداری بر مدیریت سود دارد. نتایج دیگر تحقیق حاکی از آن است که در شرکت هایی که استقلال هیئت مدیره بیشتر بوده است، افزایش کیفیت حسابرس (تخصص حسابرس در صنعت)، تاثیر بیشتری در کاهش مدیریت سود دارد. [۴۴] گزارش کردند که بین تخصص حسابرس در صنعت و مدیریت سود رابطه منفی و معناداری وجود دارد اما رابطه بین جریان نقد آزاد و مدیریت سود مثبت و معنادار می باشد. همچنین، تخصص حسابرس در صنعت به عنوان معیار کیفیت حسابرسی باعث تعدیل و کاهش رابطه بین جریان نقد آزاد و مدیریت سود ناشی از اقلام تعهدی می شود. تجزیه و تحلیل نتایج مطالعه [۴۵] نشان داد که تخصص حسابرس در صنعت، به طور معنادار و منفی، بر تاخیر در گزارشگری مالی تاثیرگذار است. همچنین، کیفیت حاکمیت شرکتی در تعامل با تخصص حسابرس در صنعت، منجر به کاهش تاخیر در گزارشگری مالی می گردد. [۴۶] اظهار داشتند بین جریان نقد عملیاتی با بازده مقطعی سهام رابطه مستقیم وجود داشته است. آزمون های تی استیوونت و فیشر نشان داد که روابط بین متغیرها در سطح ۹۵ درصد اطمینان معنی دار بوده است. یافته های پژوهش [۴۷] رابطه منفی و معناداری بین دوره تصدی حسابرس با تاخیر در ارائه گزارش حسابرسی را نشان می دهد، به این معنی که افزایش دوره تصدی حسابرس باعث کاهش تاخیر در ارائه گزارش حسابرسی می گردد. همچنین یافته های پژوهش حاکی از آن است که تخصص حسابرس در صنعت باعث تقویت رابطه منفی بین دوره تصدی حسابرس و تاخیر در ارائه گزارش حسابرسی می شود. به بیان دیگر، تخصص حسابرس در صنعت باعث کاهش تاخیر در ارائه گزارش حسابرسی در سال های اولیه حسابرسی می شود. [۴۸] نیز دریافتند که متغیرهای اندازه حسابرس، ترکیب هیئت مدیره، تعداد جلسات کمیته حسابرسی، تخصص کمیته حسابرس و اندازه کمیته حسابرسی تاثیر معنی داری بر روی کیفیت سود دارند به طوری که تاثیر متغیرهای اندازه حسابرس و اندازه کمیته حسابرسی مثبت و تاثیر متغیرهای ترکیب هیئت مدیره، تعداد جلسات کمیته حسابرسی و تخصص کمیته حسابرس بر کیفیت سود منفی است. بر این اساس می توان گفت اندازه حسابرس و اندازه کمیته حسابرسی تاثیر مثبت و معناداری بر کیفیت سود دارند و ترکیب هیئت مدیره، تعداد جلسات کمیته حسابرسی و تخصص کمیته حسابرسی تاثیر منفی و معناداری بر کیفیت سود دارند. همچنین تدوam انتخاب حسابرس و تخصص حسابرس بر کیفیت سود تاثیر معناداری ندارند. در نهایت، [۴۹] نشان دادند بین تخصص مالی و تجربه کمیته حسابرسی با تاخیر گزارش حسابرسی، رابطه معنادار منفی وجود دارد. درحالی که رابطه دیگر ویژگی های کمیته حسابرسی با تاخیر گزارش حسابرسی معنادار نیست.

علاوه بر این، در مطالعات خارجی، [۲۱] نشان دادند که ارتباط معناداری بین استقلال هیئت مدیره و تخصص در صنعت حسابرس با گزارش جریان نقدی شرکت ها وجود دارد. هم چنین ارتباط معناداری بین تخصص در صنعت حسابرس و استقلال هیئت مدیره ها در بین شرکت های تایوانی گزارش کردند. [۵۰] گزارش کردند که شرکت های دارای سهام در بازارهای برزیل استقلال هیئت مدیره، تفکیک نقش رئیس هیئت مدیره و مدیر ارشد اجرایی به صورت مثبت بر کیفیت گزارش دهی اطلاعات مالی موثر است. اطلاع دهندگی سود به صورت مثبت تحت تاثیر استقلال هیئت و به صورت منفی تحت تاثیر اندازه بزرگ هیئت مدیره بود (بیش از ۹ عضو). هر چه ساختار حاکمیت قوی تر باشد، اثر مثبت تری بر کیفیت اطلاعات حسابداری گزارش شده دارد. [۵۱] اعلام کردند مسئولیت اجتماعی شرکت از طریق کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه نمایندگی بر حساسیت سرمایه گذاری به جریان نقدی تأثیر می گذارد. به این صورت که حساسیت سرمایه گذاری به جریان نقدی داخلی با افزایش امتیاز مسئولیت اجتماعی شرکت کاهش می یابد. نتایج حاصل از پژوهش [۵۲] حاکی از آن است که شرکت هایی که صورت های مالی آن ها توسط حسابرسان متخصص و مؤسسات حسابرسی تخصصی حسابرسی می شود، تأخیر کمتری در انتشار گزارش های خود دارند. هم چنین نتایج حاصله نشان دهنده این است که استفاده از استانداردهای گزارشگری مالی بین المللی توسط همه حسابرسان به استثناء مؤسسات حسابرسی تخصصی و حسابرسان متخصص باعث طولانی شدن زمان انتشار گزارش حسابرسی می گردد. [۵۳] نشان داد مسئولیت اجتماعی شرکت حساسیت جریان نقدی سرمایه گذاری شرکت را تعدیل می کند. علاوه بر این، هزینه های نمایندگی به عنوان نقش میانجی بر اثر تعدیلی مسئولیت اجتماعی بر حساسیت جریان نقدی شرکت می باشد. [۵۴] ثابت کردند که کیفیت گزارش دهی مالی (سطح اقلام تعهدی غیرعادی و صورت های مالی مجدد) در شرکت های دارای مدیران مستقل دارای تنوع جغرافیایی نسبت به شرکت های دارای هیئت مدیره های دارای تنوع جغرافیایی کمتر، پایین تر می باشد. همچنین، هر چه تنوع جغرافیایی اعضای کمیته حسابرسی بیشتر باشد کیفیت گزارش دهی مالی نیز کمتر است. هیچ رابطه ای میان تنوع جنسیت و کیفیت گزارش دهی مالی دیده نشد. [۵۵] دریافتند انتشار اطلاعات در دوره پیش از مزایده موجب می شود تا شاخص نقدشوندگی سهام در طی جلسه معاملاتی، بهبود قابل توجهی داشته باشد. به دلیل کاهش قابل توجه ریسک گزینش نامطلوب، تفاوت دامنه پیشنهادی خرید و فروش در نخستین ساعت معامله، کاهش داشته و در ادامه جلسه معاملاتی، تغییر پذیری قیمت کمتر بوده است. نتایج این پژوهش در طی دوره های زمانی مختلف، ساعات معاملاتی متفاوت پس از گشایش بازار و همچنین برای سهامی که در طی دوره مورد بررسی تجزیه سهام داشته اند نیز مورد تأیید قرار گرفت. [۵۶] نشان دادند که یک رابطه مثبت میان جلسات کمیته حسابرسی و کیفیت گزارش دهی مالی وجود دارد. همچنین رابطه میان کیفیت گزارش دهی مالی و ترکیب هیئت مدیره منفی بود. هیچ رابطه ی معناداری میان اندازه هیئت مدیره، تخصص هیئت مدیره و کیفیت گزارش دهی مالی دیده نشد. با توجه به مطالب نظری ارایه شده در بخش های بالا، فرضیه های پژوهش به شرح ذیل تدوین شده اند:

- تخصص در صنعت حسابرس بر جریان نقدی شرکت تاثیر دارد.
- استقلال هیئت مدیره بر جریان نقدی شرکت تاثیر دارد.

۴. روش شناسی پژوهش

۱.۴. جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد که از سال ۱۳۹۰ لغایت ۱۳۹۵ در بورس فعال بوده اند. هم چنین، برای آزمون فرضیه های این بخش نمونه بر اساس چارچوب زیر گزینش شد که در نهایت، ۱۴۸ شرکت مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند:

- ۱- شرکت در صنعت واسطه گری های مالی نباشد. زیرا ساختار سرمایه این موسسات متفاوت می باشد.
- ۲- شرکت در ابتدای سال ۱۳۹۴ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشد.
- ۳- نماد شرکت در دوره تحقیق، وقفه با اهمیت نداشته باشد (بیش از ۳ ماه در تابلوی بورس متوقف نباشد).
- ۴- داده های شرکت قابل دسترسی باشد.
- ۵- پایان سال مالی شرکت منتهی به ۱۲/۲۹ بوده باشد.
- ۶- شرکت طی بازه ۹۴ الی ۹۹ تغییر سال مالی نداده باشد.

۲.۴. توسعه مدل های رگرسیونی و اندازه گیری متغیرها

در پژوهش حاضر به بررسی تاثیر تخصص در صنعت و استقلال هیئت مدیره بر گزارشگری جریان نقدی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شد که برای این منظور و به پیروی از [۲۱] از مدل های رگرسیونی خطی چندمتغیره زیر بهره گرفته شده است. در صورتی که ضرایب (β_1) در این مدل ها معنادار باشند می توان پذیرفت که فرضیه های پژوهش مورد تایید قرار گرفته اند. به این ترتیب داریم:

$$OCFO_{it} = \beta_0 + \beta_1 FIN_{it} + \beta_2 EPS_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 DSCORE_{it} + \beta_6 CAPITAL_{it} + \beta_7 ZSCORE_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

$$OCFO_{it} = \beta_0 + \beta_1 AIND_{it} + \beta_2 EPS_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 DSCORE_{it} + \beta_6 CAPITAL_{it} + \beta_7 ZSCORE_{it} + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

(در مدل های بالا داریم:

متغیر وابسته: ابهام در جریان نقدی عملیاتی (OCFO)

برای اندازه گیری ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت ها از روش شناسی ارایه شده از سوی [۲۴] استفاده شده است. برای این منظور آنها از مدل [۱۲] بهره گرفتند که در آن باقیمانده مدل رگرسیونی به عنوان شاخص اندازه گیری ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت در نظر گرفته می شود. به این ترتیب داریم:

$$WCA_{it} / TA_{i,t-1} = \beta_0 + \beta_1 \left(\frac{OCF_{i,t-1}}{TA_{i,t-1}} \right) + \beta_2 \left(\frac{OCF_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right) + \beta_3 \left(\frac{OCF_{i,t+1}}{TA_{i,t-1}} \right) + \varepsilon_{it} \quad (3)$$

WCA_{it} : تغییر در سرمایه در گردش (دارایی های جاری منهای بدهی های جاری) نسبت به دوره قبل شرکت i در سال t .

$TA_{i,t-1}$: دارایی کل اول دوره شرکت i در سال t .

$OCF_{i,t-1}$: جریان نقدی عملیاتی اول دوره شرکت i در سال t .

$OCF_{i,t}$: جریان نقدی عملیاتی شرکت i در سال t .

$OCF_{i,t+1}$: جریان نقدی عملیاتی آتی شرکت i در سال t .

ε_{it} : باقیمانده مدل رگرسیونی که قدرمطلق آن به عنوان شاخص اندازه گیری ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت استفاده شده است.

متغیرهای مستقل:

متغیرهای مستقل در پژوهش حاضر شامل تخصص در صنعت حسابرسان و استقلال هیئت مدیره می باشند که به صورت زیر تعریف می شوند:

تخصص در صنعت حسابرسان (FIN)

برای اندازه گیری تخصص در صنعت از متغیر مجازی استفاده شده است. در صورتی که حسابرسان شرکت دارای تخصص در صنعت باشد یک و در غیر این صورت صفر می باشد. برای اندازه گیری تخصص در صنعت حسابرسان در این تحقیق از سهم بازار بهره گرفته می شود، زیرا بسیاری از معیارهای مورد استفاده در اندازه گیری کیفیت حسابرسانی از طریق ابزارهایی همچون پرسشنامه و یا مصاحبه جمع آوری می شوند که خود بر اعتبار نتایج تحقیق تاثیر می گذارد. تخصص حسابرسان در صنعت معیاری از کیفیت حسابرسانی است که با استفاده از دو رویکرد سهم بازار و سهم پرتفوی موسسه حسابرسانی معرفی شده است. در این تحقیق بر رویکرد سهم بازار تاکید می شود، چرا که جمع آوری اطلاعات مورد نیاز برای محاسبه تخصص حسابرسان در صنعت با استفاده از رویکرد سهم پرتفوی موسسه حسابرسانی در ایران با مشکلات فراوانی رو به روست. سهم بازار حسابرسان نیز به شرح زیر محاسبه می شود:

$$\left(\frac{1}{FIN} \right) * \left(\frac{1}{2} \right) < \left(\frac{SR}{SRT} \right) \quad (4)$$

که در آن مجموعه دارایی های تمام صاحبکاران یک موسسه حسابرسی خاص در یک صنعت خاص (SR) تقسیم بر مجموع دارایی های کل صاحبکاران در این صنعت (SRT)، می شود. با پیروی از [۲۱] موسساتی در این تحقیق به عنوان متخصص در صنعت در نظر گرفته می شوند که سهم بازار آن ها (یعنی معادله سمت راستی) بیش از معادله یک بر روی تعداد شرکت های موجود در یک صنعت (FN) ضرب بر یک تقسیم بر دو (یعنی معادله سمت چپی) باشد.

استقلال هیئت مدیره (AIND)

به پیروی از [۲۱] برای اندازه گیری استقلال هیئت مدیره از نسبت مدیران غیرموظف عضو هیئت مدیره به کل اعضای هیئت مدیره شرکت در پایان سال مالی استفاده شده است.

متغیرهای کنترلی:

به پیروی از [۲۱] اثر برخی از ویژگی های مالی و حسابداری در مدل های رگرسیونی پژوهش کنترل شده است که در ادامه به تعریف هر یک از آن ها پرداخته می شود:

- **سود هر سهم (EPS):** برابر است با نسبت سود هر سهم شرکت در پایان سال مالی.
- **اهرم مالی (LEV):** برابر است با نسبت کل بدهی ها دفتری به ارزش کل دارایی های ترازنامه ای شرکت در پایان سال مالی.
- **اندازه شرکت (SIZE):** برابر است با لگاریتم طبیعی کل دارایی های ترازنامه ای شرکت در پایان سال مالی.
- **رتبه افشای شرکت (DSCORE):** در این پژوهش شاخص کیفیت افشاء در پژوهش حاضر، امتیازهای تعلق گرفته به هر شرکت است که توسط سازمان بورس و اوراق بهادار تهران و از طریق اطلاعاتی "رتبه بندی شرکت ها، از نظر کیفیت افشاء و اطلاع رسانی مناسب" منتشر می شود. امتیاز اطلاع رسانی ناشران، بر اساس زمان ارائه ی اطلاعات مربوط به پیش بینی درآمد هر سهم، صورت های مالی میان دوره های حسابرسی نشده ۳، ۶ و ۹ ماهه، اظهار نظر حسابرسی نسبت به پیش بینی درآمد هر سهم اولیه و ۶ ماهه، اظهار نظر حسابرسی نسبت به صورت های مالی میان دوره های ۶ ماهه، صورت های مالی حسابرسی نشده ی پایان سال و تفاوت بین پیش بینی ها و عملکرد واقعی حسابرسی شده، محاسبه می شود. در واقع شاخص های اندازه گیری آن شامل به موقع بودن و قابلیت اتکا می باشد. ضمن اینکه، بایستی دقت شود که نمره بالاتر افشاء به منزله پایین تر بودن کیفیت افشای شرکت است.
- **سرمایه سهام (CAPITAL):** متغیر دوگانه که وقتی شرکت در دوره جاری اقدام به انتشار سهام جدید کرده باشد عدد یک و در غیر این صورت صفر در نظر گرفته می شود.
- **محدودیت مالی (ZSCORE):** برای اندازه گیری محدودیت های مالی شرکت ها از شاخص آلتمن (۱۹۶۸) استفاده شده است. این شاخص به صورت زیر تعریف می شود:

$$ZSCORE = 0.3 X_1 + 1.0 X_2 + 1.4 X_3 + 1.2 X_4 + 0.6 X_5 \quad (5)$$

X_1 : نسبت سود خالص به ای کل دارایی های شرکت در پایان سال مالی

X_2 : نسبت درآمدهای حاصل از فروش به کل دارایی های شرکت در پایان سال مالی

X_3 : نسبت سود انباشته به کل دارایی های شرکت در پایان سال مالی

X_4 : نسبت سرمایه در گردش (دارایی های جاری منهای بدهی های جاری) به کل دارایی های شرکت در پایان سال مالی

X_5 : نسبت ارزش بازار سهام (تعداد ضرب در قیمت سهام) به ارزش دفتری کل بدهی های شرکت در پایان سال مالی.

۵. تجزیه و تحلیل داده ها

۵.۱. آمار توصیفی

نتایج تحلیل توصیفی داده ها نشان می دهد که میانگین ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت ها ۹ درصد کل دارایی های ترازنامه ای اول دوره آنها می باشد که این رقم به بیش از ۸۰ درصد هم رسیده است. ضمن اینکه حداقل این متغیر تنها ۰/۰۰۰۳٪ کل دارایی های ترازنامه ای اول دوره شرکت می باشد. هم چنین، یافته های مربوط به متغیرهای مستقل نشان می دهند که ۵۸ درصد شرکت ها (موسسات) حسابرسی دارای تخصص در صنعت بوده اند و هم چنین به طور متوسط بیش از ۵۸ درصد اعضای هیئت مدیره شرکت ها را مدیران غیرموظف تشکیل می دهند. اما یافته های مربوط به متغیرهای کنترلی نشان می دهند سود هر سهم شرکت ها ۳۸۱ به دست آمده که بالاترین آن ۱۲۵۳ و پایین ترین آن زبان ۸۲۸ را نشان می دهد. اهرم مالی نشان می دهد که شرکت ها به طور متوسط ۵۴ درصد کل دارایی های ترازنامه ای خود بدهی دارند که بالاترین مقدار به دست آمده بیش از ۹۸ درصد بوده و نشان از ریسک بالای شرکت دارد. ضمن اینکه حداقل این متغیر ۳ درصد بدهی نسبت به کل دارایی های ترازنامه ای را نشان می دهد. اندازه شرکت ها دارای متوسط ۱۴ می باشد که بزرگ ترین و کوچک ترین شرکت ها به ترتیب دارای اندازه های ۲۰ و ۱۱ می باشند. رتبه افشای شرکت ها نیز به طور متوسط ۱۲۸ به دست آمده که بالاترین آن ۳۰۰ و پایین ترین آن یک می باشد. علاوه بر این، از بین شرکت های نمونه ۲۵ درصد آن ها در دوره بررسی سرمایه سهام (انتشار سهام جدید) داشته اند و در نهایت، درماندگی مالی شرکت ها به طور میانگین ۳ به دست آمده که بالاترین آن ۱۰ و پایین ترین آن منفی ۱۲ درصد می باشد. به این ترتیب داریم.

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	نماد	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار
ابهام در جریان نقدی عملیاتی	OCFO	۰,۰۹۶۲۶۱	۰,۰۷۱۹۴۲	۰,۸۰۷۲۳۴	۰,۰۰۰۳۲۷	۰,۰۹۵۷۸۶
تخصص در صنعت حسابداری	FIN	۰,۵۸۸۰۶۳	۱,۰۰۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰۰۰	۰,۴۹۲۴۴۵
استقلال هیئت مدیره	AIND	۰,۵۸۵۳۰۴	۰,۶۰۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰۰۰	۰,۲۰۰۰۰۰	۰,۱۸۱۷۷۶
سود هر سهم	EPS	۳۸۱,۶۸۶۷	۳۳۳,۲۴۶۷	۱۲۵۳,۹۸۰	-۸۲۸,۹۲۳۱	۳۷۵,۴۲۵۲
اهرم مالی	LEV	۰,۵۴۶۳۲۱	۰,۵۵۴۱۸۷	۰,۹۸۶۷۶۰	۰,۰۳۶۹۵۵	۰,۱۸۵۲۵۲
اندازه شرکت	SIZE	۱۴,۵۵۶۸۹	۱۴,۴۰۹۳۱	۲۰,۱۸۳۳۹	۱۱,۱۱۶۰۲	۱,۵۲۷۰۵۸
رتبه افشای شرکت	DSCORE	۱۲۸,۶۵۸۵	۹۸,۰۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰۰۰	۷۸,۷۱۲۷۷
سرمایه سهام	CAPITAL	۰,۲۵۳۳۷۸	۰,۰۰۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰۰۰	۰,۴۳۵۱۹۱
درماندگی مالی	ZSCORE	۳,۰۸۱۹۱۸	۲,۵۳۶۸۰۰	۱۰,۷۷۰۰۲	-۰,۱۲۸۸۷۹	۲,۰۰۳۸۹۱

۲.۵. آمار استنباطی

۱.۲.۵. آزمون ضریب همبستگی

ضریب همبستگی پیرسون که به نام های ضریب همبستگی گشتاوری و یا ضریب همبستگی مرتبه ی صفر نیز نامیده می شود، توسط سرکارل پیرسون معرفی شده است. نتایج آزمون همبستگی پیرسون در جدول (۲) ارائه شده اند. همان گونه که مشاهده می شود در برخی موارد همبستگی معنی داری وجود دارد. هم چنین، در برخی موارد اندک بین متغیرهای زوجی همبستگی معنی داری قابل مشاهده است؛ اما این همبستگی ها قوی نیستند و ایجاد هم خطی نمی کنند. به عبارت بهتر در ادامه تحلیل ها از نظر بررسی روابط بین متغیرها مشکل محتوایی وجود ندارد؛ زیرا اگر همبستگی قوی بین متغیرهای توضیحی مدل وجود داشته باشد، منجر به بروز هم خطی شده و بررسی روابط در چنین حالتی نادرست خواهد بود.

جدول ۲. نتایج آزمون ضریب همبستگی

	OCFO	FIN	AIND	EPS	LEV	SIZE	DSCORE	CAPITAL	ZSCORE
OCFO	۱,۰۰۰۰۰۰								
FIN	۰,۰۱۴۹۶۸	۱,۰۰۰۰۰۰							
AIND	۰,۰۶۵۶۰	-----	۱,۰۰۰۰۰۰						
EPS	-۰,۰۱۵۳۰۹	-۰,۰۱۰۵۶۴۱	۰,۰۰۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰۰۰					
LEV	۰,۰۶۴۸۷	۰,۰۰۱۶	-----	-----	۱,۰۰۰۰۰۰				
SIZE	-۰,۰۲۹۵۵۲	-۰,۰۰۱۲۴۰	۰,۰۰۳۶۸۷	۰,۰۰۰۰۰۰	-----	۱,۰۰۰۰۰۰			
DSCORE	۰,۰۳۷۹۱	۰,۰۹۷۰۶	۰,۰۹۱۲۶	-----	-----	-----	۱,۰۰۰۰۰۰		
CAPITAL	۰,۰۱۷۱۰۵	۰,۱۳۵۸۳۰	-۰,۰۸۲۳۹۲	-۰,۱۶۰۴۱۴	۰,۰۰۰۰۰۰	-----	-----	۱,۰۰۰۰۰۰	
ZSCORE	۰,۰۶۱۰۷	۰,۰۰۰۰	۰,۰۱۴۱	۰,۰۰۰۰	-----	-----	-----	-----	۱,۰۰۰۰۰۰
OCFO	-۰,۰۳۵۴۷۰	-۰,۰۲۷۴۹۴	۰,۰۸۱۹۳۸	-۰,۲۱۷۱۲۱	-۰,۰۳۶۷۴۴	۱,۰۰۰۰۰۰			
FIN	۰,۰۲۹۱۰	۰,۰۴۱۳۲	۰,۰۱۴۶	۰,۰۰۰۰	۰,۰۲۷۴۱	-----			
AIND	-۰,۰۳۳۵۰۸	-۰,۰۱۹۹۸۴	۰,۰۲۳۱۶۶	-۰,۰۷۲۹۲۹	۰,۱۳۳۲۹۱	۰,۰۲۵۴۳۰	۱,۰۰۰۰۰۰		
EPS	۰,۰۱۹۵۲	۰,۰۵۵۲۰	۰,۰۴۹۰۵	۰,۰۲۹۸	۰,۰۰۰۰۱	۰,۰۴۴۹۱	-----		
LEV	-۰,۰۴۸۴۰۷	۰,۰۱۷۱۶۹	۰,۰۲۸۹۰۷	-۰,۰۵۷۵۴۶	-۰,۱۶۴۸۱۲	۰,۱۲۸۰۷۸	-۰,۰۴۹۲۵۸	۱,۰۰۰۰۰۰	
SIZE	۰,۰۱۴۹۵	۰,۰۶۰۹۴	۰,۰۳۸۹۶	۰,۰۸۶۶	۰,۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰۱	۰,۰۱۴۲۵	-----	
DSCORE	-۰,۰۳۵۳۶۵	-۰,۰۹۹۱۴۶	۰,۰۵۹۳۷۷	-۰,۲۳۳۷۹۳	-۰,۰۴۹۴۶۱	-۰,۰۳۵۶۸۴	-۰,۰۷۹۷۳۸	۰,۰۶۷۵۵۴	۱,۰۰۰۰۰۰
CAPITAL	۰,۰۲۹۲۵	۰,۰۰۳۱	۰,۰۷۷۰	۰,۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰	۰,۰۲۸۸۱	۰,۰۱۷۵	۰,۰۴۴۲	-----

۲.۲.۵. مدل رگرسیونی اول

۱.۲.۲.۵. آزمون های تشخیصی مدل

قبل از برازش الگوی پژوهش، ابتدا لازم است آزمون تشخیصی چاو (F لیمر) برای انتخاب از بین الگوهای داده های ترکیبی معمولی در مقابل الگوی داده های تابلویی با اثرات ثابت انجام شود. در صورتی که نتیجه آزمون چاو بالاتر از خطای ۵ درصد باشد، از روش داده های تلفیقی بهره گرفته شده و در صورتی که زیر ۵ درصد باشد، می توان از روش داده های پانلی (تابلویی) استفاده کرد. اما اگر روش داده های پانلی (تابلویی) دارای اولویت باشد، لازم است تا آزمون هاسمن نیز انجام شود. از آزمون هاسمن برای تعیین استفاده از الگوی اثرات ثابت در مقابل الگوی اثرات تصادفی استفاده می شود. بدین ترتیب که وقتی سطح معناداری

آزمون هاسمن بالاتر از خطای ۵ درصد باشد، از روش اثرات تصادفی و برای سطح خطای پایین تر از ۵ درصد از روش اثرات ثابت بهره گرفته می شود. نتایج آزمون های چاو و هاسمن در جدول (۳) آمده است:

جدول ۳. نتایج آزمون چاو و هاسمن

آزمون	آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری	نتیجه
چاو (F لیمر)	۴,۱۳۳۸۲۰	(۱۴۷,۱۱۶۱)	۰,۰۰۰۰	پانلی (تابلویی)
هاسمن	۹۷,۹۴۶۷۶۲	۷	۰,۰۰۰۰	اثرات ثابت

۲.۲.۲.۵. آزمون های خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس اجزای خطا

در پژوهش حاضر برای بررسی خودهمبستگی از آزمون دوربین-واتسون و برای بررسی وجود مشکل ناهمسانی واریانس اجزای خطای مدل از آزمون بروش-پاگان استفاده شده است. همان طور که مشاهده می شود مقادیر به دست آمده برای آزمون دوربین-واتسون بین ۱/۵ تا ۲/۵ است که نشان از عدم وجود خودهمبستگی در مدل دارد. هم چنین، در صورتی که سطح معناداری به دست آمده برای این آزمون بالاتر از خطای ۵ درصد باشد اجزای خطا دارای همسانی واریانس می باشند و در صورتی که سطح معناداری به دست آمده زیر ۵ درصد باشد، اجزای خطا دارای ناهمسانی واریانس می باشند. یافته های مربوط به آزمون های خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس در جدول (۴) آمده است:

جدول ۴. نتایج آزمون دوربین-واتسون و بروش-پاگان

آزمون	آماره آزمون	سطح معناداری
دوربین-واتسون	۲,۰۴۷۸۲۷	-
بروش-پاگان	۱۱,۴۱۷۴۳	۰,۱۲۱۴

۳.۲.۲.۵. تخمین مدل

مقادیر شاخص تورم واریانس که در جهت سنجش عدم همخطی میان متغیرهای مستقل تحقیق محاسبه می شود، کوچک تر از مقدار بحرانی ۱۰ به دست آمده اند که نشان از عدم وجود همخطی شدید میان متغیرهای مستقل تحقیق دارد و از این رو می توان پذیرفت که دقت ضرایب تاثیر متغیرهای مستقل در مدل تحقیق، تحت تاثیر روابط درونی متغیرهای مستقل قرار نگرفته است. علاوه بر این، بر اساس شاخص های نیکویی برازش مدل مشاهده می شود که سطح معناداری آماره F تحلیل واریانس کمتر از خطای نوع اول ۰/۰۵ به دست آمده و نشان از معناداری مدل رگرسیونی مورد تخمین دارد. در نهایت، ضریب تعیین اصلاح شده مدل نیز نشان می دهد بیش از ۴۴ درصد از تغییرات موجود در ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره بررسی توسط متغیرهای مستقل و کنترلی این مدل تبیین می گردد. به این ترتیب داریم:

جدول ۵. نتایج تخمین مدل رگرسیونی اول

$OCFO_{it} = \beta_0 + \beta_1 FIN_{it} + \beta_2 EPS_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 DSCORE_{it} + \beta_6 CAPITAL_{it} + \beta_7 ZSCORE_{it} + \varepsilon_{it}$					
متغیر	نماد	ضریب	آماره تی	معناداری	هم خطی
ضریب ثابت	C	۰,۱۲۷۳۹۷	۱۰,۸۰۴۱۰	۰,۰۰۰۰	-
تخصص در صنعت حسابرسان	FIN	-۰,۲۳۰۷۳۹	-۱۰,۱۱۲۴۵	۰,۰۰۰۰	۱,۰۰۸۶۴۹
سود هر سهم	EPS	۰,۳۰۹۸۰۶	۳۵,۷۰۴۳۲	۰,۰۰۰۰	۱,۱۳۵۹۲۵
اهرم مالی	LEV	-۰,۰۸۳۵۴۸	-۱۱,۵۸۴۲۵	۰,۰۰۰۰	۱,۴۱۶۳۸۹
اندازه شرکت	SIZE	۰,۲۳۹۰۹۳	۳,۲۳۶۵۵۱	۰,۰۰۱۲	۱,۰۶۳۳۲۰
رتبه افشای شرکت	DSCORE	-۰,۱۲۰۵۰۷	-۸,۶۱۵۸۱۳	۰,۰۰۰۰	۱,۰۲۰۲۹۱
سرمایه سهام	CAPITAL	-۰,۱۱۵۷۰۳	-۰,۴۳۹۰۰۳	۰,۶۶۰۷	۱,۰۴۵۶۹۳
درماندگی مالی	ZSCORE	-۰,۲۶۳۹۶۲	-۶,۴۲۸۸۴۵	۰,۰۰۰۰	۱,۴۵۳۹۹۲
ضریب تعیین تعدیل شده		۰,۴۴۵۲۱۶			
آماره F		۶,۴۱۲۵۵۵			
معناداری		۰,۰۰۰۰۰۰			

با توجه به اینکه سطح معناداری به دست آمده برای متغیر مستقل تخصص در صنعت حسابرسان شرکت (FIN) پایین تر از خطای ۵ درصد است، بنابراین می توان نتیجه گرفت که تخصص در صنعت حسابرسان دارای اثر معناداری بر ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. بیشتر اینکه ضریب به دست آمده برای متغیر مستقل تخصص در صنعت حسابرسان شرکت منفی است که نشان می دهد با افزایش تخصص در صنعت

حسابرس، ابهام در جریانات نقدی عملیاتی شرکت ها کاهش پیدا کرده است (تایید فرضیه اول پژوهش). علاوه بر این، نتایج به دست آمده برای متغیرهای کنترلی نیز نشان می دهند که سود هر سهم و اندازه شرکت دارای اثر مثبت و معناداری بر ابهام در جریانات نقدی عملیاتی شرکت ها در دوره بررسی بوده و این در حالی است که اثر رتبه افشای شرکت و درماندگی مالی بر ابهام در جریانات نقدی عملیاتی شرکت ها منفی و معنادار به دست آمده است. ضمن اینکه اثر سرمایه سهام بر ابهام در جریانات نقدی عملیاتی شرکت ها در دوره بررسی معنادار به دست نیامده است.

۳.۲.۵. مدل رگرسیونی دوم

۱.۳.۲.۵. آزمون های تشخیصی مدل

نتایج آزمون های چاو و هاسمن برای مدل رگرسیونی دوم در جدول (۶) آمده است:

جدول ۶. نتایج آزمون چاو و هاسمن

آزمون	آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری	نتیجه
چاو (F لیمر)	۴,۲۱۴۴۱۸	(۱۴۷,۱۱۶۱)	۰,۰۰۰۰	پانلی (تابلویی)
هاسمن	۹۱,۳۶۹۶۲۱	۷	۰,۰۰۰۰	اثرات ثابت

۲.۳.۲.۵. آزمون های خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس اجزای خطا

یافته های مربوط به آزمون های خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس در جدول (۷) آمده است:

جدول ۷. نتایج آزمون دوربین-واتسون و بروش-پاگان

آزمون	آماره آزمون	سطح معناداری
دوربین-واتسون	۲,۰۴۷۹۹۴	-
بروش-پاگان	۸,۵۵۸۵۰۱	۰,۲۸۵۹

۳.۳.۲.۵. تخمین مدل

مقادیر شاخص تورم واریانس که در جهت سنجش عدم همخطی میان متغیرهای مستقل تحقیق محاسبه می شود، کوچک تر از مقدار بحرانی ۱۰ به دست آمده اند که نشان از عدم وجود همخطی شدید میان متغیرهای مستقل تحقیق دارد و از این رو می توان پذیرفت که دقت ضرایب تاثیر متغیرهای مستقل در مدل تحقیق، تحت تاثیر روابط درونی متغیرهای مستقل قرار نگرفته است. علاوه بر این، بر اساس شاخص های نیکویی برازش مدل مشاهده می شود که سطح معناداری آماره F تحلیل واریانس کمتر از خطای نوع اول ۰/۰۵ به دست آمده و نشان از معناداری مدل رگرسیونی مورد تخمین دارد. در نهایت، ضریب تعیین اصلاح شده مدل نیز نشان می دهد بیش از ۴۴ درصد از تغییرات موجود در ابهام در جریانات نقدی عملیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره بررسی توسط متغیرهای مستقل و کنترلی این مدل تبیین می گردد. به این ترتیب داریم:

جدول ۸. نتایج تخمین مدل رگرسیونی دوم

$OCFO_{it} = \beta_0 + \beta_1 AIND_{it} + \beta_2 EPS_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 DSCORE_{it} + \beta_6 CAPITAL_{it} + \beta_7 ZSCORE_{it} + \varepsilon_{it}$					
متغیر	نماد	ضریب	آماره تی	معناداری	هم خطی
ضریب ثابت	C	۰,۰۹۹۲۱۱	۸,۱۵۲۵۱۰	۰,۰۰۰۰	-
استقلال هیئت مدیره	AIND	-۰,۳۲۵۲۴۸	-۵,۰۷۲۴۴۴	۰,۰۰۰۰	۱,۰۳۰۷۲۶
سود هر سهم	EPS	۰,۳۱۰۲۴۸	۳۵,۶۳۹۳۵	۰,۰۰۰۰	۱,۱۳۵۹۷۹
اهرم مالی	LEV	-۰,۰۸۰۳۵۳	-۱۱,۰۵۲۰۰	۰,۰۰۰۰	۱,۴۳۰۰۹۴
اندازه شرکت	SIZE	۰,۱۹۴۳۴۵	۲,۶۱۰۸۸۵	۰,۰۰۰۰	۱,۰۷۲۶۷۱
رتبه افشای شرکت	DSCORE	-۰,۱۱۹۰۸۷	-۸,۴۸۴۶۲۰	۰,۰۰۰۰	۱,۰۲۰۸۴۱
سرمایه سهام	CAPITAL	-۰,۲۳۹۹۴۵	-۰,۹۰۸۴۵۰	۰,۳۶۳۷	۱,۰۴۳۴۵۹
درماندگی مالی	ZSCORE	-۰,۲۸۴۴۱۵	-۶,۹۱۵۹۰۳	۰,۰۰۰۰	۱,۴۴۹۲۸۰
ضریب تعیین تعدیل شده		۰,۴۴۵۳۲۴			
آماره F		۶,۴۱۵۰۲۳			
معناداری		۰,۰۰۰۰۰۰			

با توجه به اینکه سطح معناداری به دست آمده برای متغیر مستقل استقلال هیئت مدیره شرکت (AIND) پایین تر از خطای ۵ درصد است، بنابراین می توان نتیجه گرفت که استقلال هیئت مدیره دارای اثر معناداری بر ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. بیشتر اینکه ضریب به دست آمده برای متغیر مستقل استقلال هیئت مدیره شرکت منفی است که نشان می دهد با افزایش استقلال هیئت مدیره، ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت ها کاهش پیدا کرده است (تایید فرضیه دوم پژوهش). علاوه بر این، نتایج به دست آمده برای متغیرهای کنترلی نیز نشان می دهند که سود هر سهم و اندازه شرکت دارای اثر مثبت و معناداری بر ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت ها در دوره بررسی بوده و این در حالی است که اثر رتبه افشای شرکت و درماندگی مالی بر ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت ها منفی و معنادار به دست آمده است. ضمن اینکه اثر سرمایه سهام بر ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت ها در دوره بررسی معنادار به دست نیامده است.

۶. بحث و نتیجه گیری

در فرضیه اول پژوهش به بررسی تاثیر تخصص در صنعت حسابرسان بر ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شد که نتایج نشان داد با افزایش تخصص در صنعت حسابرسان، ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت ها کاهش پیدا کرده است. در ارتباط با نتایج به دست آمده برای فرضیه اول پژوهش بایستی اشاره شود که تخصص در صنعت حسابرسان دارای مزایای مختلفی است. به طور نمونه هر چه حسابرسان تخصص بیشتری در صنعت مورد نظر داشته باشند توانایی بیشتری در شناسایی عوامل موثر بر واقعیت صورت ها خواهند داشت و بنابراین، می توانند گزارش های مالی باکیفیت تری را نسبت به سایر حسابرسان ارائه دهند. از سوی دیگر، افزایش تخصص در صنعت حسابرسان می تواند موجب کنترل بیشتر گزارش های مالی شرکت ها در نتیجه نظارت دقیق تر و با آگاهی بیشتر از فعالیت ها شرکت ها همراه باشد که این مورد نیز می تواند جریان نقدی شرکت ها را افزایش دهد. در مجموع تخصص بالاتر حسابرسان در صنعت با افزایش نظارت و کنترل بر گزارش های مالی شرکت ها همراه می باشد که این موضوع می تواند منجر به کاهش ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت ها شود. با توجه به نتیجه به دست آمده در فرضیه اول پژوهش پیشنهاد می شود مدیران شرکت ها به منظور افزایش جریان نقدی خود از حسابرسانی با تخصص بالاتر در صنعت برای تهیه گزارش های مالی شرکت بهره گیرند. در این مورد مالکان شرکت ها نیز می توانند نظارت بیشتری داشته باشند. این یافته ها سازگار با نتایج پژوهش ژیانگ و همکاران (۲۰۲۰) می باشد.

در فرضیه دوم پژوهش به بررسی تاثیر استقلال هیئت مدیره بر ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شد که یافته ها نشان داد با افزایش استقلال هیئت مدیره، ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت ها کاهش پیدا کرده است. در این ارتباط نیز می توان به این موضوع اشاره کرد که وجود اعضای غیرموظف در بین اعضای هیئت مدیره شرکت ها دارای ویژگی های متفاوتی است که می تواند انعطاف پذیری شرکت ها را افزایش دهد. از یک سو، مدیران غیرموظف دارای دانش تخصصی و دسترسی به منابع بالاتری هستند که این موضوع می تواند هم موجب افزایش نظارت بر فعالیت های مدیران شود و هم دسترسی آنها به منابع مالی خارجی با هزینه پایین تر را فراهم سازد. از سوی دیگر، مدیران غیرموظف دارای قدرت کنترلی و نظارتی بالایی هستند که با افزایش تعداد آنها این کنترل ها بیشتر شده و در نتیجه ابهام در جریان نقدی عملیاتی شرکت ها کاهش پیدا می کند. با توجه به نتیجه به دست آمده در فرضیه دوم پژوهش پیشنهاد می شود سیاست گذاران شرکت ها به منظور افزایش جریان نقدی از مدیران غیرموظف بیشتری در بین اعضای هیئت مدیره شرکت بهره گیرند. ضمن اینکه مدیران غیرموظف عضو هیئت مدیره شرکت ها نیز بایستی نظارت و کنترل بیشتری بر گزارشگری مالی شرکت ها داشته باشند. این یافته ها سازگار با نتایج پژوهش ژیانگ و همکاران (۲۰۲۰) می باشد.

۷. منابع

- [۱] قنادی، سعیده. قدرتی، حسن (۱۳۹۴)، تعیین ارتباط بین هزینه نمایندگی با حاکمیت شرکتی و نگهداشت وجه نقد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین کنفرانس بین المللی حسابداری، مدیریت و نوآوری در کسب و کار، صص ۱۷-۱.
- [۲] HOLTZ, Luciana and SARLO NETO, Alfredo. Effects of Board of Directors' Characteristics on the Quality of Accounting Information in Brazil. *Rev. contab. finanç.* [online]. ۲۰۱۴, vol. ۲۵, n. ۶۶, pp. ۲۵۵-۲۶۶. ISSN ۱۵۱۹-۷۰۷۷
- [۳] Pucheta-Martínez, María Consuelo, Bel-Oms, Inmaculada, Olcina-Sempere, Gustau (۲۰۱۷). The association between board gender diversity and financial reporting quality, corporate performance and corporate social responsibility disclosure A literature review. *Academia Revista Latinoamericana de Administración* Vol. ۳۱ No. ۱, ۲۰۱۸ pp. ۱۷۷-۱۹۴.
- [۴] Safari. Momeni. Maatoofi (۲۰۱۱). "Impact of audit quality on earnings management". *International research journal*. No ۶۶, PP ۱۴۵۰- ۲۸۸۷.
- [۵] Ahsan, H. & Borhan Uddin Bhuiyan, Md. (۲۰۱۹). Audit firm industry specialization and the audit report lag. *Journal of International Accounting, Audit and Taxation*, ۲۰ (۱), pp: ۳۳-۴۴
- [۶] خدامرادی، سعید، شیخ، محمد جواد؛ ابریشمی موحد، محمد مهدی (۱۳۹۷). بررسی عوامل موثر بر تاخیر گزارشگری مالی میان دوره های (مطالعه تجربی): بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش های تجربی حسابداری، سال سوم، شماره ۱۰، زمستان، صص: ۷۱-۸۸
- [۷] Marwa Samet ANIS JARBOUI, (۲۰۱۷), " CSR, agency costs and investment-cash flow sensitivity: A mediated moderation analysis ", *Managerial Finance*, Vol. ۴۳ Iss ۳ pp
- [۸] امینی فر، مسعود. نونهال نهر، علی اکبر (۱۳۹۴)، تأثیر مکانیزم های حاکمیت شرکتی، انحراف جریان نقدی و جریان نقدی بر حساسیت سرمایه گذاری به جریان های نقدی، کنفرانس بین المللی جهت گیری های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، صص ۱۵-۱.
- [۹] Jaggi, B., Gul, F A and Chiu Lau, T. S., (۲۰۱۲). Auditor industry specialization, political economy and earnings quality: Some cross-country evidence. *Journal of International Financial Management and Accounting*, ۲۳ (۱), pp: ۲۴-۶۱
- [۱۰] Xu, P. T., (۲۰۱۳), Managerial incentives and a firm's cash flow sensitivities, *International Review of Economics and Finance*, ۲۷ (۲) ۸۰-۹۶.

- [۱۱] Joseph et al. (۲۰۱۳) Reviewing expertise in the board and financial reporting quality, *Journal of Financial Economics*, ۳۵(۶): ۱۵۶-۲۴۱.
- [۱۲] Drakos, A. A., & Bekiris, F. V. (۲۰۱۰). Corporate Performance, Managerial Ownership and Endogeneity: A Simultaneous Equations Analysis for the Athens Stock Exchange. *Research in International Business and Finance* ۲۴: ۲۴-۳۸.
- [۱۳] Miyunsi P. and D. Rendoi (۲۰۱۳). The effect of Board composition on the Informativeness & Quality of Annual Earnings: Empirical evidence from Greece, *Research in International Business and Finance* ۲۴ (۲): ۱۹۰-۲۰۵.
- [۱۴] Col Clubb, D.B., ۲۰۱۲, An empirical study of the information content of accounting earnings funds flows and cash flow in the U.K. *Journal of Business Finance and Accounting*, ۲۲, pp. ۳۵-۵۲.
- [۱۵] Lee, S., Kim, Y., Kim, K., (۲۰۱۱), Corporate Governance, Firm Risk, And Corporate Social Responsibility: Evidence From Korean Firms, *The Journal of Applied Business Research*, ۳۲(۱), ۳۰۳-۳۱۵.
- [۱۶] Gordon, E. A. and Henry, E. (۲۰۱۷). Related Party Transactions and Earnings Management. Retrieved from http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=۶۱۱۲۳۴&rec=۱&scrcabs=۹۹۳۵۲۲&alg=۱&pos=۱.
- [۱۷] Light, Susan S. and J. Bushong, (۲۰۱۴), "The Role of Internal Audit in the Effort to Improve Audit Committee Effectiveness", *Ohio CPA Journal*, Vol. ۵۹, pp. ۳۹-۴۳.
- [۱۸] Mitchell, V.Z., Singh, H. and Singh, I. (۲۰۰۵), "Association between independent audit committee members' human-resource features and underpricing. The case of Singapore IPOs from ۱۹۹۷-۲۰۰۶", *Journal of Human Resource Costing & Accounting*, Vol. ۱۲ No. ۲, pp. ۱۷۹-۲۱۲.
- [۱۹] Palmrose, Z. V. (۲۰۱۰). An analysis of auditor litigation and audit service quality. *Accounting Review*, ۶۳: ۵۵-۷۳.
- [۲۰] Thibodeau, Jay C. and R. Packwood, (۲۰۱۰), "A Risk-Based Approach to Achieving Audit Committee Effectiveness", *Bank Accounting & Finance*, pp. ۳۹-۴۲.
- [۲۱] Chiang Shuling, Gary Kleinman, Picheng Lee, (۲۰۲۰) The effect of auditor industry specialization and board independence on the cash flow reporting classification choices under IFRS: evidence from Taiwan, *International Journal of Accounting & Information Management*, <https://www.emerald.com/insight/۱۸۳۴-۷۶۴۹.htm>
- [۲۲] Yang, W. S., Chun L. S. & S. M. Ramadili (۲۰۱۲), "The Effect of Board Structure and Institutional Ownership Structure on Earnings Management", *International Journal of Economics and Management*, Vol. ۳, PP. ۳۲۲-۳۵۲.
- [۲۳] Kimberly A. Brian W. Mayhew. (۲۰۱۵). Audit Firm Industry Specialization and Client Disclosure Quality. *Review of Accounting Studies*, ۹, pp: ۳۵-۵۸.
- Fama, E.F. and Jensen, M.C. (۱۹۸۳), "Separation of ownership and control", *Journal of Law and Economics*, Vol. ۲۶ No. ۲, pp. ۳۰۱-۳۲۵.
- [۲۴] Jensen, M. (۱۹۹۳), "Agency costs of free cash flow, corporate finance and takeovers", *American Economic Review Papers and Proceedings*, Vol. ۷۶, No. ۲, pp. ۳۲۳-۳۲۹.
- [۲۵] Jensen, M., Meckling, W., ۱۹۷۶. Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs, and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics* ۳, ۳۰۵-۳۶۰.
- [۲۶] Chang, L. (۲۰۰۹), "The Relation Between Earning Informativeness, Earning Management and Corporate Governance in the Pre and Post-Sox Periods", Working Paper, SSRN.
- [۲۷] Daily, C., & Dalton, D. (۱۹۹۵). Bankruptcy end corporate governance: The impact of board composition and structure. *Academy of Management Journal*, ۳۷, ۱۶۰۳-۱۶۱۷.
- [۲۸] Fich, E., & Slezak, S. (۲۰۰۸). Can corporate governance save distressed firms from bankruptcy? An empirical analysis. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, ۳۰, ۲۲۵-۲۵۱.
- [۲۹] Brickley, J., Coles, J., & Terry, R. (۱۹۹۴). Outside directors and the adoption of poison pills. *Journal of Financial Economics*, ۳۵, ۳۷۱-۳۹۰.
- [۳۰] Weisbach, M. S. (۱۹۸۸). Outside directors and CEO turnover. *Journal of Financial Economics*, ۲۰, ۴۳۱- ۴۶۰.
- [۳۱] Baysinger, B., & Hoskisson, R. (۱۹۹۰). The composition of boards of directors and strategic control: Effects on corporate strategy. *The Academy of Management Review*, ۱۵, ۷۲-۸۷.
- [۳۲] Satt Giovanni, Parola Francesco, Profumo Giorgia., Penco Lara, (۲۰۱۵), Corporate governance and the quality of voluntary disclosure: Evidence from medium-sized listed firms, *International Journal of Disclosure and Governance* May ۲۰۱۵, Volume ۱۲, Issue ۲, pp ۱۴۴-۱۶۶.
- [۳۳] Weir, C, Laing, D and McKnight, Phillip J. (۲۰۰۱). An Empirical Analysis of the Impact of Corporate Governance Mechanisms on the Performance of UK Firms. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=۲۸۶۴۴۰>.
- [۳۴] Shehu, M., Board, (۲۰۰۶), characteristics and dividend payout: Evidence from Malaysian public Listed companies., *research journal of finance and accounting*, vol. ۱ no. ۱
- [۳۵] Chaganti, R., Mahajan, V., & Sharma, S. (۱۹۸۵). Corporate board size, composition, and corporate failures in retailing industry. *Journal of Management Studies*, ۲۲, ۴۰۰-۴۱۷.
- [۳۶] Lin, F., Taiwan, T., (۱۹۹۹), Is Earnings Management Opportunistic or Beneficial in Taiwan? Application of Panel Smooth Transition Regression Model, *International Journal of Economics and Finance*, ۲(۱), ۱۲۱-۱۴۲
- [۳۷] Lajili, K. & Ze ghal, D. (۲۰۱۰). Corporate Governance and bankruptcy filing decision, *Journal of General Management*, Vol. ۳۵ No. ۴, ۳-۲۶.
- [۳۸] Manzanque, M., Merino, E., (۲۰۱۶), Corporate governance effect on financial distress likelihood: Evidence from Spain, *Revista de Contabilidad - Spanish Accounting Review*, ۱, ۱۵-۲۳.
- [۳۹] عرب زاده، سیامک؛ پرویزلو ناصر (۱۳۹۹)، بررسی تاثیر تخصص حسابرس در صنعت بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، چشم انداز حسابداری و مدیریت دوره سوم، شماره ۲۳ (جلد ۳)
- [۴۰] محفوظی، غلامرضا. اکبری، محسن. قاسمی شمس، معصومه (۱۳۹۶)، بررسی تأثیر مسئولیت اجتماعی شرکت ها بر حساسیت سرمایه گذاری به جریان نقدی، فصلنامه علمی - پژوهشی دانش سرمایه گذاری، سال ششم، شماره بیست و یکم، انجمن مهندسی مالی ایران.
- [۴۱] فروغی، داریوش. امیری، هادی. فرزادی، سعید (۱۳۹۵)، بررسی تأثیر سازوکارهای نظارتی سهامداران نهادی بر رابطه جریان های نقدی و تغییرات سطح نگهداشت وجه نقد شرکت های بورس اوراق بهادار تهران، سال شانزدهم، شماره ۶۲، دانش حسابرسی.
- [۴۲] ابراهیم، کاظم، علی بهرامی نسب، صادق سربازی آزاد (۱۳۹۴)، بررسی ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و انحراف از وجه نقد بهینه، مقاله پژوهشی، (۱۳): ۱۲۰-۱۰۱.
- [۴۳] معظمی نژاد، فرزاد (۱۳۹۸)، بررسی تخصص حسابرس در صنعت، استقلال هیئت مدیره و مدیریت سود، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- [۴۴] فروغی، داریوش، مظاهری، اسماعیل (۱۳۹۰) "توانایی سود و جریان های نقدی عملیاتی در توضیح ارزش ذاتی تحقق یافته سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" پژوهش های حسابداری مالی، سال اول، شماره اول و دوم، صص ۱۶-۱.

- [۴۵] رزاقی، مکرم؛ (۱۳۹۶)، بررسی طراحی و تبیین مدل قدرت بازاریابی حسی بر رفتار خرید و وفاداری مشتری به نام و نشان تجاری (مورد مطالعه: شرکت گروه صنعتی پلیمر تهران)، چهارمین کنفرانس بین المللی برنامه ریزی و مدیریت محیط زیست، صص ۱-۱۴.
- [۴۶] شریفی، رحیم، اعظمی، محسن (۱۳۹۵). بررسی تاثیر مزیت رقابتی، شهرت سازمانی و رضایت مشتری بر عملکرد شرکت. نخستین کنفرانس بین المللی پارادایم های نوین مدیریت - هوش تجاری و سازمانی.
- [۴۷] تقی پوریان گیلاتی، محمدجواد، ضیائی، سحر (۱۳۹۵). تاثیر بازاریابی سبزررفتار خریدمشتریان در صنعت غذایی. نخستین کنفرانس بین المللی پارادایم های نوین مدیریت - هوش تجاری و سازمانی.
- [۴۸] محمودی، فاضل، همتی، هدی، موسوی، سید احمد (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین پاسخگویی اجتماعی بانک ها و مدیریت سود. دومین کنفرانس بین المللی پارادایم های نوین مدیریت، نوآوری و کارآفرینی.
- [۴۹] حساس، حمیدرضا، امیر حسینی، زهرا، زارعی، بتول (۱۳۹۵). اثیر کیفیت کنترل داخلی و تخصص حسابرس در صنعت بر کیفیت سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. کنفرانس بین المللی مدیریت و حسابداری.
- [۵۰] Hull, C.E., & Rothenberg, S. (۲۰۱۹). Firm performance: The interactions of corporate social performance with innovation and industry differentiation. *Strategic Management Journal*, ۲۹, ۷۸۱-۷۸۹.
- [۵۱] Attig, N., Cleary, S., Ghoul, S. (۲۰۱۸). "Corporate Legitimacy and Investment-Cash Flow Sensitivity". *J Bus Ethics*. DOI ۱۰.۱۰۰۷/s۱۰۵۵۱-۰۱۳-۱۶۹۳-۳.
- [۵۲] Gelman, S., Burhop, C., (۲۰۱۵) "Liquidity measures, liquidity drivers and expected returns on an early call auction market" *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, ۴۵, ۶۶۴ - ۶۶۹.
- [۵۳] Jarboui, A., (۲۰۱۷), Real earnings management in innovative firms: Does CEO profile make a difference?, *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, ۱۲(۴), ۶۵-۷۹.
- [۵۴] Firoozi, M, Magnan, M, Fortin, S (۲۰۱۶), Board Diversity and Financial Reporting Quality, PP ۱-۵۶.
- [۵۵] Liang, T, Mo, X (۲۰۱۷). Research on the Relationship between Managerial Overconfidence and Corporate R & D Investment in the Context of Financing Constraints. *Open Journal of Business and Management*, ۲۰۱۷, ۵, ۲۲-۳۳.
- [۵۶] Dabor, AO, EL Dabor (۲۰۱۵), Audit committee characteristics, board characteristics and financial reporting quality in Nigeria, *International Journal of Economics*, pp ۱۴۲-۱۹۸.